

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

АНДРУСЯК

Вибрані твори у двох томах

Том I

ФОНЕТИКА ТИШІ

Поезія, проза

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

До першого тому вибраних творів відомого поета і дитячого письменника Івана Андрусяка увійшли твори, адресовані дорослим читачам.

Три поетичні розділи показують творчу еволюцію автора: від декадентських віршів періоду легендарного літургу «Нова дегенерація» (1990-і роки, збірки «Депресивний синдром», «Отруєння голосом», «Шарга») через «розщеплення семантики» (2000-і роки, збірки «Повернення в Галапагос», «Часниковий сік», «Писати мисліте») до медитативної пейзажно-філософської лірики (2010-і роки, збірки «Неможливості мови», «Книга трав, дерев і птахів», «Чорний лелека»). Проза представлена повістю-метафорою «Реставрація снігу».

ЧАСТИНА ПЕРША

ОТРУЄННЯ ГОЛОСОМ

(1989 – 2000)

НОВА ДЕГЕНЕРАЦІЯ

ми не маски ми стигми тих масок що вже відійшли
ми не стіни ми стогін імен що об стіни розлучені
їдемо до людей у вінках недоспілих олив
у простертих долонях несемо гріхи як окрушини

ми останні пророки в країні вчорашніх богів
ми останні предтечі великого царства диявола
ми зчиняємо галас і це називається гімн
ми сякаємось в руку і це називається правила

а дівки на мітлі це наложниці втрачених вір
це михайло булгаков надламаним сміхом заходиться
в божевільній труні долілиць повертається ввій
матюкається сич ремигає зашумлена хортиця

табунами блукають отари і несть їм числа
по найвищих деревах як дзвони гойдаються пастирі
по незвіданих нетрищах душі виходять на злам
і спалахує небо червоною мічене пастою

розенкранце зі сцени старий канделябр забирай
гільденстерне жени за куліси розгнуздану свиту
покоління майстрів відчиняє ворота у рай
а старий азозелло веде під вінець маргариту

ВКРАЇНСЬКІ ПОЕТИ

1

Продіхаєш від снігу
маленьке чорне око
уздриш
на солоному троні
сидить брова
а під оком
ходять панове в чорному
витаються
— слава — кому
— кому — слава
моляться
на кінчик носа
на жовту бородавку бюсту
мовляв
я так люблю
мою три крапки убогу
що
навіть
під бюстом
вологу висушу
а під бюстом в печерах
живуть зелені прочани
що вражою братаються
злою усміхаються
і кров'ю блюють
вони знають що око
не дуже бачить глибоко
а дарує ворсини

шевцям на голки
живе значиця
бо за лісом
дерев не бачить
а ліс росте
вгору та вгору
протреш око
а то не ліс
то земля виросла
навколо

2

застрягнуть в жовтому піску
сніги зелені. здоокола
струпата вилиняла гола
дорога скапує в ріку.

застигли крики оддалік
обнявшись посмерти. за ними
плебеї пальцями по шклі
виводять рими рими рими...

і ні дороги ні ріки
лиш гострий запах косовиці
та понад урвищем стрімким
вісять покльовані провидці.

3

Поводирі Великого Сліпця
на попелі Великої Руїни.
Тремтять побожно зігнуті коліна,
сльозами бандур ілюзії дзюрчать.

А Старцеві нагадується Січ,
а нам чомусь нагадуються ґрати.
Кого ж із нас, останніх, п'яний в ніч
Сліпець сьогодні буде розпинати?..

4

доле зірви мене гілкою простору
загороди мені шлях у країну
де в загумінку тернового острова
тіні живуть і паруються тіні

загороди мене ширмою зелені
шквальною зливою шлях перемий
бо на камінні там ложе постелене
спраглим кублом зачаклованих змії

доле зірви мене краплю знервовану
з вуст пітекантропа — спити не дай
стомлену віру сльозу нікельовану
маразматично уявлений рай

пізно ні вітру ні сонця багряного
лиш супокійний як мумія крук

гладить мене мов цезорика п'яного
мов оленя що привчене до рук

ГЕОМЕТРИЧНЕ

Прийшли до круга. Стали зусібіч.
І голови накрили прапорами.
І хтось завів нестямно довгу річ
про конуси і паралелограми.

А ми поволі падали в траву,
підклавши сон під голови патлаті.
І так виразно, ніби наяву,
у нас в очах світилися квадрати.

живемо під чортом неначе під богом
і вправно жонґлюєм словами
в яких від глибин від прасуті святого
немає ні грама

заплутані ми у своїх переплутах
у пугах своїх нерозривних
а хто розриває розрубує пуга
той бачиться дивним

а в кого святого нема за душею
ні краплі малої
той в'яже петлю і кидає на шії
на душі героїв

а кого ті пута затягнуть до краю
у чорну годину
на власну той шию петлю одягає
на душу невинну

а іншим байдуже бо інші не знають
дороги у вічне
над стомленим світом танатос витає
і душі калічить

ГУЦУЛИ

Ми лишилися там, де осінній туман.
Нас ніколи нема. Нас давно вже не буде.
І Говерла-гора, і гора Піп-Іван
обернулися в будень,
у будень, у будень...

ПорозПисаний Камінь свавіллям імен,
за якими пільма, за якими провалля.
Ми лишилися там, де простуджений день —
як розсерджений кальвін.

Нам кричить вже не горлом, а раною світ, —
але що нам до світу і що нам до істин.
Ми лишилися там. Наші долі криві,
як дорога на Пістинь.

Нас чекали Сорбонни, а нам — аби плоть.
Не химера, не мрія...
Ми лишилися там, де ридає Господь.
І мовчить Гуцулія.

не повертайся в жовтий ліс
не повертайся
по розпорошених слідах
неандертальця

поміж рухомих ефемер
не загубися
чигає місяць з-за куща
блідий убивця...

кирпата безодня розплющує губи
сміється і плаче над погаром неба
сплелися до танцю венера і врубель
під білих колон гомеричний молебень

під місячний мармур ввіходжу останнім
ворушаться пальці в кулак захололі
а ви залишаєтесь еллінська панно
за вічним бар'єром мітичної долі

сховатись за віспу за спини за виступи
обдерті сідниці стулити руками
чотири дороги спіткнулись об камінь
чотири дороги лишились обвислими

на п'яту під ранок усе забувається
застигле каміння бійниці порожні
під мурами світу стоять обірванці
вижебрують хліба в богів подорожніх

на ліктях вже не мозолі
на ліктях п'яти
на золотисто-жовтім тлі
зринаєш п'ятим

у першого в блідій руці
курмей зов'ялий
а під проваллями синці
сліпих конвалій

у другого на рукаві
пов'язка-промінь
і місяць усмішки кривий
на вістрі коми

погнутий судорожжю слів
корозій жестів
не може третій ув імлі
очей отверзти

і я у плетиві-гіллі
мовчу четвертим
і запах безу на землі
як запах смерти...

сплітаються пальці спілітаються очі і голови
на стоптаний пляц виповзають картаті слова
а ми залишаємось голими голими голими
ключиця сідниця коліно кулак голова

ховаємо очі за висхлими бляклими плівками
ховаємо в жмені маленьких драглистих синів
а ви не приходите згорблений відчаєм лікарю
лиш тихе тремтіння повільно повзе по струні

проколює сонце дротинами променів гострими
понуре терпіння обмацує зором далінь
а ви мовчите ув останньому відчаї господи
в самотньому небі вас нікому зняти з петлі...

Назарові Кардашу

легко ніби помахом крила
намалюєш голову на таці
чи німфетку в еротичнім танці
доки не облущиться кора
зі старого явора край лона
край осиротілих шамотінь
пензель фарби і букет півоній
і покірна жінка ніби тінь

...одірвися контури затерті
гусне лімфа плаче немовля
одою любові або смерті
місяця гойдається петля
явори порубано на дрова
жовтий пес на згарищі блює
голову івана богослова
служниця до кави подає

це дуплаве свято генералів
нині тут забава навпаки
голови на плечах догорають
ніби розцяцьковані свічки

падають посоловілі звізди
в келихи з отруєним вином
господи тобі не все одно
випити чи знов на небо вішати

доливай і не важливо скільки
не доп'єм то най ковтає чорт
а солдати лазять по маківках
не запалених іще свічок

сірники готові генерале
зупинився час як обеліск
п'яні зорі на губах розтали
з-під повік поволі капле віск

ми до дерева глузду себе присилили аббасе
сіль текла бородою але не до рота текла
ми ридали навскач ми покiрно смiялися басом
ми чекали на бiса а в гостi прийшов абдулла

перед снiгом тепер стоїмо нiби перед амвоном
i колiна болять i болить пiд ногами земля
ми чалми поскидали на купу ми бачили коней
що по небу ведуть не карету а крик короля

це не снiг перед нами не бог перед нами а плаха
i не медом а кров'ю помазанi нашi вуста
ми молили аббаса батира батия аллаха
а прийхав король i як топiр нам голови стяв

засмiялася домра лягла на валу королева
ятагани дощу попiд руки її пiдвели
i ми кiрчами м'язiв з землi виривали дерева
та себе вiд дерев вiдiрвати уже не могли

нинi тебе ще приймає земля
на подушкiх нинi пiт ще не вистиг
ми поспiшаєм на бал з корабля
подарувати труну з аметистом

хай то не перстень а тiльки труна
хай завелика але ж бо навiки

зовсім не шкода коштовного нам
каменя котрий прикрашує віко

пляшечку бренді розіллеш на трьох
тихо поставиш на стіл бутерброди
грайте музики бо свідок нам бог
той що народжений в хліві навпроти

двері печатями замкнеш сімома
бал розпочався скінчилися жарти
ти роздягнешся і ляжеш сама
голій в труні так незвично лежати

півні запіяли перехрестись
танці почнуться уже із хароном
зблисне прощально сумний аметист
там де пашіло розпечене лоно

і за хвилину розтане труна
ніби сльоза що загублена потай
плаче за спинами той сатана
що народився у хліві навпроти

Панночко з блакитними очима,
панночко з блакитними сльозами,
як мені хотілося навчитись
бути з вами — і не бути з вами.

Як мені хотілося, повірте,
на вітрах проворно пелехатих
і вдихати вас, немов повітря, —
і, немов повітря, видихати.

Але ви — не ви. Як у люстерці,
роздвоїлись вікриво й лукаво.
Ви одна спинилися під серцем,
інша ви пішли собі небавом.

І тепер в неходжену завію,
охопивши голову руками,
я один голублю власну мрію,
інший я зорію вслід за вами.

Роздвоїло. Стерпло. Загірчило.
Келих ночі. Крапелька отрути.
Панночко з блакитними очима,
з вами чи не з вами. Чи... не бути?

і знову дощ і знову знову знову
ми мовчимо і знову мовчимо
і знову не наважимося немов
глумливий дощ підслухає розмову

і буде реготати цілу ніч
і нас не випускатиме з підїзду
і довго-довго безборонне місто
печально зазиратиме до віч

шептатиме що є лише обов’-
-язок перел людиною — не більше —
— і навіть вірші — боже — навіть вірші —
— усе що хочеш тільки не любов

і навіть накликає бід
і ти — смішна — підказки ті повториш
та я ні слова не скажу натомість
а просто мовчки
в дощ тебе
введу...

ДЕПРЕСИВНИЙ СИНДРОМ

Оксані

1

Жовтий вечір. Оранжеві свічі.
Кварта вицвілого вина.
Ти вина моя перша і вічна.
Ти єдина моя вина.

По дорозі безпечної долі,
по дорозі битого скла
я несу тебе, вірну і голу,
не втираючи осінь з чола.

Ти мовчиш. Ти повинна мовчати.
З-під зачинених мертво очей
тихо сочиться страх дитинчати
і повільно по щічці тече.

Нам назустріч виходить карета.
Стигле ложе постелено в ній.
О наївні химери поета!
О безпомічна цнота надій...

2

нам сьогодні повільно безладно невлучно
говорити мовчати і знов говорити
і спиратись на часу тоненьке поруччя
і зтяжно останню цигарку палити

потім знову мовчати мовчати мовчати
доки нерви не стверднуть сіткою дроту
і ховати в очах нуклуїдні карати
чи то крови чи сліз чи наруги чи поту

членувати думки на потерті скрижалі
на свавільні листівки на мудрі рулони
і самотньо довершувать психоаналіз
голубого дощу на роздвоєне лоно

ми повинні багато ми довго повинні
забувати про щастя під вітром вишневим
і кусаючи губи криваві аж винні
роздягати очима стару королеву

королева підходить спокійно панове
під сорочкою білою кості зелені
нумо гордо дивімось а нум гонорово
говорімо про сексу пориви шалені

говорімо... та ні стоїмо як дерева
і останнім зусиллям ковтаємо муку
супокійно підходить бліда королева
для цілунку сухотну простягує руку

3

ідеши і бачиши
колючі груди
ідеши і бачиши
голос білявого хлопця
в червонім кашкеті
ідеши і бачиши
дорогу яка не веде

котяться з неба
розпечені персики
меркне
маліє
жовта гора
спертися ліктями
поглядом спертися
впасти долілиць
пропасти
пора

лежиш і чуєш
тріпоче камінь
лежиш і чуєш
солодке вологе тепле
котиться зліва
лежиш і чуєш
усмішку винного

я винен
вина моя
стиснена в правій руці
я винен у тому що я не подібен на себе
я винен у тому
що горобці
склювали усіх без винятку
збрів

смуґасті
китиці
кити
кентаври
круг
мене
круг
тебе
смуґасте цунамі
заливає таврію
і
залишає
смуґасті дебри

дерево сходить
заходить дерево
сонце ворушиться
сон червоніє
де Ти Господи
янголи де ви
озовися
Діво Маріє...

4

ви такі ж як і я
наївні
ви такі ж як і я
довірливі
на бантинах спите
як півні
і встаєте щоранку
з півнями

а мені залишилось
спинитися
на четвертій сходинці
знизу
усміхнутися
помолитися
і вдягнути чернечу ризу...